

December (opening)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

De laatste maanden van het jaar zijn, zo lijkt het, een uitgelezen mogelijkheid om verschillende biografieën uit te geven.

De eerste die daarbij opvalt is die over criminologe en schrijfster *Catharina Irma Dessaur* (1931-2002), **Andreas Burnier**, **metselaar van de wereld**. *Elisabeth Lockhorn*, gerenomeerd interviewster van Vrij Nederland en Opzij, heeft er zeven jaar aan gewerkt. *Andreas Burnier* was oudste kind in een liberaal Joods gezin. Tijdens de oorlog moest ze haar Joodse identiteit verbergen en heeft ze drie jaar lang ondergedoken gezeten. Deze ervaring blijkt achteraf heel haar verdere leven beïnvloed te hebben. Ze was enerzijds angstig, maar tegelijkertijd tegendraads en fel in haar geschriften over allerlei onderwerpen, vóór de emancipatie van vrouwen en (vrouwelijke) homoseksualiteit en tegen mannenhaat, abortus en euthanasie. Lange tijd heeft ze niets willen weten van het religieuze jodendom en haar levensvisie ("Het aardse leven is een soort school") heeft ze mede gevormd tijdens haar zoektocht langs de anthroposofie, en later het hindoeïsme en boeddhisme. Aan het einde van haar leven, na haar emeritaat als hoogleraar criminologie in Nijmegen, keert ze, na een tocht naar Dachau en de begrafenis van schrijver Abel Herzberg met al zijn joodse rituelen, terug naar het jodendom en begint Hebreeuws te leren. In haar laatste roman *De wereld is van glas* (1997), die veel autobiografische fragmenten bevat, staat dit thema centraal. In *Jongensuur* (1969) heeft Andreas Burnier haar ervaringen als onderduikkind verwerkt. Ik ben erg benieuwd naar de biografie over deze bijzondere vrouw, die bovenal Mensch was.

Deze maand is ook **Ruiter in de wolken** verschenen. Het bevat een selectie van essays en artikelen die Andreas Burnier schreef tijdens haar verkenning van de Joodse literatuur vanaf de oudheid tot nu. Ze zet met geheel eigen stem en stijl haar ideeën uiteen over o.a. de Joodse ethiek, de relatie tussen jodendom en christendom, Joodse mystiek, leven en dood, en het verleden dat nooit voorbij was.

Interview met de biografie bij VPRO boeken: <http://www.vpro.nl/boeken/programmas/boeken/2015/8-november.html>

Interview met Andreas Burnier: http://www.dbnl.org/tekst/rogg003bero02_01/rogg003bero02_01_0004.php

 Cécile en Elsa, strijdbare freules is een dubbelbiografie over twee dochters uit het progressieve aristocratische gezin De Jong van Beek en Donk, krachtige vrouwen die ten onrechte in de schaduw bleven van de Nederlandse geschiedenis. De een was een succesvol schrijfster (van o.a. de succesvolle emancipatieroman *Hilda van Suylenburg*-zie onze catalogus) en landelijk bekend feministe, de ander was logopediste en getrouwd met componist Alphons Diepenbrock. Een eeuw geleden waren ze heel bekend en maakten ze deel uit van het literaire, muzikale en intellectuele leven in Nederland en Frankrijk. In hun jeugd waren de zussen innig verbonden, maar in hun volwassen leven maakten ze elkaar bittere verwijten over hun keuzes. De Vlaamse hoogleraar Letterkunde *Elisabeth Leijnse* schreef de dubbelbiografie n.a.v tot dusver onbekende dagboeken en brieven en weet verrassende perspectieven te bieden op de decennia eind 19e/begin 20e eeuw.

Annejet van der Zijl schreef eerder over prins Bernhard en nu over zijn suikertante Allene Tew (1872-1955), in **De Amerikaanse prinses**. Die groeide op in een Noord-Amerikaanse stalhouderij en werd een van de rijkste vrouwen van New York, de 'American dream' bij uitstek. Maar zo zag haar persoonlijk leven er niet uit. Ze trouwt vijf keer, waarvan slechts een gelukkig huwelijk (het 3e), de andere echtgenoten bleken drankorgels en gokverslaafden, en overlijden deels vroegtijdig. Haar drie kinderen verliest ze eveneens vroegtijdig. Na de dood van haar grote liefde neemt ze een radicale beslissing, neemt in 1926 de boot naar Europa/Parijs en vlucht naar een nieuw leven. Daar leent zij als gravin von Kotzebue haar vroegere buurjongen Bernhard een auto en geld om te gaan skiën in Zuid Duitsland, waar hij prinses Juliana ontmoet. Ze begeleidt hem bij de onderhandelingen over een huwelijksovereenkomst en tijdens de huwelijksreis onderging Juliana dankzij de gravin een metamorfose van prinses uit de polder naar een mevrouw van de wereld. Uiteindelijk wordt ze ook een van de peetouders van prinses Beatrix. Naast de persoonlijke achtbaan en het devies 'Houd altijd moed' komen ook de hoogte- en dieptepunten van de geschiedenis van de eerste helft van de 20e eeuw aan de orde.

 Madonnakindje. Over het leven van Catharina van Rennes 1858-1940, geschreven door *Marjan Berk*, verwijst naar een kinderliedje en de componiste ervan, dezelfde als die van *Drie kleine kleutertjes*. Catharina van Rennes was een vrijgevochten dame die opmerkelijke dingen deed voor een vrouw in de jaren rond 1900. Ze maakte carrière als zangeres, stichtte als zangpedagoge haar eigen zangschool voor kinderen 'Bel Canto' en ontwikkelde een eigen onderwijsmethode gericht op zelfredzaamheid en creativiteit. Tot haar leerlingen behoorde ook prinses Juliana en Jo Vincent. Daarnaast stond

ze als dirigente voor het Amsterdams Concertgebouworkest.

Onlangs uitgebrachte titels:

- **Na de sterren** is een bloemlezing met verhalen van *Marga Minco*. De titel verwijst (waarschijnlijk) naar eerdere bloemlezingen door van Oorschot uitgegeven van Simon Carmiggelt en Annie MG Schmidt. Voor deze bundel koos de inmiddels 95-jarige schrijfster haar beste verhalen, kinderverhalen en de aangrijpende novelle *Een leeg huis*, dat zoals veel van haar werk gaat over de periode vlak na de 2e wereldoorlog, dit keer over een schurende vriendschap tussen 2 vrouwen die na onderduiken en kampervaring naar huis terugkeren en elkaar onderweg ontmoeten. Deze speciale uitgave, met één niet eerder verschenen verhaal, geeft een goede kijk op de indringende vertelkracht van Marga Minco.

✘ - *Jeanette Winterson* noemt haar nieuwe roman **Het gat in de tijd** een coverversie van Shakespeares *A winter's tale*.

Enerzijds zit er veel in van het oorspronkelijke toneelstuk, de indeling in akten zijn ook gehandhaafd. Anderzijds is het een heel Jeanette Winterson eigen en eigentijdse geschiedenis geworden over verraad, paranoia, verlossing en hoop. Het verhaal gaat over een vondeling die niet weet wie haar biologische ouders zijn, net als bij de Britse schrijfster zelf, en die verliefd wordt. Het gaat ook over tijd en geheugen, de titel van het boek is eveneens de titel van een videospel, ontworpen door een van de hoofdpersonen.

- **Honolulu King** van *Anne-Gine Goemans* is een op ware feiten geïnspireerd verhaal over een Indische man die een toke runt in Haarlem. Hij vertelt in zijn toelatingsrede bij de vrijmetselarij een schokkend verhaal over de moorden die hij uit wraak net na de oorlog in Indonesië heeft gepleegd. De logebroeders worden voor een dilemma gesteld. Moeten ze hun geheimhoudingsplicht bewaren of naar de politie gaan? Het verhaal over de vrijmetselaarsloge die de moorden verzwegen heeft de voorpagina's gehaald. Het boek is in de pers enthousiast onthaald.

Kunststofinterview met AnneGine

Goemans: http://www.npo.nl/kunststof-anne-gine-goemans-schrijfster/06-10-2015/RBX_NTR_700939/RBX_NTR_1803706

✘ - **Underdog** is na *Goeroe* het 2e boek van *Elfie Tromp* en wordt aangekondigd als een "tragikomische man die puntgaaf het grootste taboe van deze tijd beschrijft: mislukken". Een excentrieke jongen verslaafd aan het computerspel *World of Warcraft* en zijn ambitieuze zus proberen de hondenkennel en fokkerij van hun familie te redden. Ze moeten daarvoor naar de outback van Australië. Het wordt een reis vol hindernissen, penibele situaties en onverwachte confrontaties die hen veel dichter bij elkaar brengt dan ze voor mogelijk hielden.

- **Triomf** van *Marlene van Niekerk* is opnieuw uitgegeven. Of er een speciale aanleiding is, weet ik niet. Wel weet ik dat haar latere *Agaat* een verschrikkelijk mooie roman is over een blanke Zuid-Afrikaanse met de ziekte ALS, die verpleegd wordt door haar zwarte huishoudster. *Triomf* is haar doorbraakroman uit 1994, waar ze eental prijzen mee won. Het gaat over een arm gezin van racistische blanke Afrikaners in een arme wijk van Johannesburg, aan de vooravond van de eerste democratische verkiezingen in het land. Ze blijven nauwelijks overeind in een wereld vol geweld.

✘ - In haar autobiografische debuut **Even leek alles normaal** vertelt *Mila van Oosten* (pseudoniem) hoe ze zich door het leven danst, drinkt, twijfelt, liefheeft en zichzelf probeert te accepteren zoals ze is. Aan de buitenkant lijkt het plaatje van haar leven perfect, maar ondertussen probeert Mila al jaren om te gaan met de hel in haar hoofd, met haar depressie. Ze weet een luchtig, vlot geschreven verhaal neer te zetten, met alle hoogte- en dieptepunten, en geeft daarmee een duidelijk inzicht in de kijk op het leven door de ogen van iemand met een depressie.

- In **Winter in Gloster Huis** van *Vonne van der Meer* zit de koning ruim 10 jaar op de troon, is de zorg overgenomen door robots en is de Klaar-met-leven-wet aangenomen. Dit laatste wordt een strijdpunt tussen twee broers die van hun vader een miljoenerfenis hebben ontvangen met de opdracht er iets goeds mee te doen. De oudste begint een hotel aan een meer waar je waardig en met zorg omringd kunt sterven, en de ander bouwt aan de overkant Gloster Huis voor hen die aan hun doodswens gaan twijfelen. Dat klinkt naar een heel actueel morele vraagstelling en volgens diverse kritieken is het goed beschreven.

✘ - **Dichter, bokser, koningsdochter** is van de Vlaamse *Delphine Lecompte*. Haar gedichten zien er wat anders uit dan de meeste poëzie. In deze 6e bundel keren dezelfde soort zonderlinge figuren uit eerder werk terug en ook de vrouwelijke hoofdpersoon moet zich nog steeds staande houden in een waanzinnige en wrede wereld, worstelend met zichzelf en haar verleden, familieverhoudingen en seks. Toch klinkt in de toon wat meer verzoening met de situatie en is er meer diepgang. Kenmerkend zijn de kort afgemeten zinnen, waarbij vrijwel na iedere zin een scherpe bocht en een onverwachte wending volgt.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

- Dit weekend (Amsterdam Art weekend) is in het Stedelijk Museum Amsterdam een overzichtstentoonstelling geopend van de Duitse kunstenares **Isa Genzken** (1948), **Mach Dich hübsch!**. Isa Genzken wordt beschouwd als een van de invloedrijkste kunstenaars van de afgelopen 40 jaar. Ze is in haar werken bereid om steeds weer alles op het spel te zetten om tot nieuw werk te komen. De beeldhouwkunst is haar basis, maar door voortdurende artistieke vernieuwing en vrij gebruik van media komt ze tot allerlei andere vormen en materialen: sculpturen, installaties, films, video's, schilderijen, collages, foto's. *Mach Dich hübsch!* is een uitgebreid overzicht van 40 jaar eigenzinnig werk tot nu toe, vol met autobiografische elementen en subtiele maatschappelijke commentaren, rond onderwerpen als moderniteit, lichaam, (zelf)portret, seksuele identiteit, architectuur en grootstedelijke cultuur.

Meer info: <http://www.stedelijk.nl/tentoonstellingen/isa-genzken>

- Op 4 december speelt Trudy de Jong in de Utrechtse Stadsschouwburg de theatermonoloog

Coco Chanel, over de vrouw die voorgoed het modebeeld veranderde. In de jaren 20 van de vorige eeuw groeide de Française uit tot de koningin van de mode. Rijk, beroemd en eenzaam eindigde het leven van deze spraakmakende en eigenzinnige vrouw. Volgens veel critieken heeft Trudy de Jong in een glansrol een erg mooi portret neergezet.

Meer

info: https://www.stadsschouwburg-utrecht.nl/programma/?maand=2015-12#modal=/programma/4934/Trudy_de_Jong/Coco_Chanel/

- De Vrije Academie organiseert in december in Utrecht en Amsterdam een studiedag **Muzen en mecenasen** over vrouwen die de drijvende kracht waren voor nieuwe stromingen in de kunst en die (jonge) kunstenaars inspireerden. Ze zorgden voor de smaak in en buiten de mode, waren modellen, muzen en geliefden, en regelmatig waren ze zelf ook actief in muziek of beeldende kunst. Een aantal veel betekenende vrouwen zullen de revue passeren.

Meer info: <https://www.vrijeacademie.nl/5407/uitgebreid-zoeken/studiedag-muzen-en-mecenasen/>

- Zondagmiddag 13 december treedt gitariste en theatermaakster **Dorine Wiersma** op in de Centrale Bibliotheek en zal haar beste liedjes zingen. Haar teksten gaan over foute mannen, rare vrouwen, valse dieren en nog meer, en worden 'taalrijk, vilein, wraakzuchtig en toch hoopgevend' genoemd. De toegang is gratis.

- In december komen ook een aantal heel verschillende zangeressen naar TivoliVredenburg. Eerst op de 6e de 32-jarige Zwitserse excentrieke singer-songwriter **Sophie Hunger** met waarschijnlijk een intensief programma, dan op de 10e de veelzijdige Nederlandse **Janne Schra**, vooral bekend van haar swingende jazzpopmuziek, op de 12e de Nederlandse **Sabrina Starke** met spatzuiver gezongen soepel swingende soul (al uitverkocht?), en op de 24e brengen de drie Nederlandse dames van Liptease met een complete big band hun meerstemmig gezongen fifties-rock-and-roll kerstprogramma. Pianiste **Anna Fedorova** speelt op de 26e 's middags een heel solo Chopin-programma.

Meer info: <https://www.tivolivredenburg.nl/nl/agenda>

Bibliotheek-nieuws

In de komende uitgave van de *Oostkrant*, bedoeld voor de wijken in Utrecht-Oost, zal een item verschijnen over de vrouwenbibliotheek. Oud gender-studente Lauria Koekenbier heeft het geschreven. Voor haar een primeur, voor ons een leuke gelegenheid om de bibliotheek aan een breder publiek in de omgeving te presenteren.

Het catalogiseren op de vrijdag wordt nog steeds vervolgd. Dat betekent dat de bibliotheek voorlopig regelmatig op vrijdagmiddag open zal zijn. Voor de meest recente informatie hierover de kalender op onze

website: <http://vrouwenbibliotheek.nl/kalender/>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Andreas Burnier, metselaar van de wereld van Elisabeth Lockhorn, *De lottowinnaar* van Sakoentela Hoebba, *Leven tot elke prijs* van Kristina Sandberg, *Lolita lezen in Teheran* van Azar Nafisi

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/11/05/de-verzegelde-brief-door-emma-donoghue/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/11/17/briefroman-door-juli-zeh/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/11/25/landgoed-longbourn-door-jo-baker/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/11/30/wachtkamers-van-saskia-stehouwers/>

De leenbijdrage voor 2016 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend

van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent ovv naam en '*leenbijdrage 2016*'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek. Vanaf juli betaal je voor de rest van het jaar € 12,50.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 november 2015